

Mustafa
AYDOĞAN
ile
Söyleşi

Konuşan:
Osman ÖZBAHÇE

1964 Kahramanmaraş doğumlu. Gazi Üniversitesi İİBF İşletme Bölümünü bitirdi (1989). Maliye Bakanlığında çalışıyor. *Edebiyat Ortamı* dergisini çıkarıyor. 2010-2014 yılları arasında *Edebiyat Ortamı Şiir Yıllığı*'ni hazırladı.

Bugün Konuştuklarımız adlı şiir kitabıyla 2012 Türkiye Yazarlar Birliği Yılın Şairi Ödülünü aldı.

Şiir Kitapları: *Kendini Aynalarda Çoğaltan Şehir* (1997), *Bir Dolu Bakır Yaz* (1999), *Bahar Köpüğü* (2004), *Az Önce* (2012), *Bugün Konuştuklarımız* (2012), *Güneşin Ayak İzini Takip Et* (2014).

Deneme Kitapları: *Yazma Sevinci* (2014), *Kitabın Kimliği* (2015).

Düşünce Kitapları: *Yüzdeki Leke* (2014), *Aşk Yolcuları* (2015).

Modern insan lirizmi küçümsedi. Çünkü hakikati küçümsedi. Gitgide lirizm ile sululuk birbirine karıştırıldı. Böylece büyük şairler çağı kapanmış oldu.

• *Sayın Aydoğan, Şubat (2015) ayında iki deneme kitabınız çıktı: Kitabın Kimliği ve Aşk Yolcuları. Dokuzuncu kitabınıza ulaştınız. İlk kitabınız Kendini Aynalarda Çoğaltan Şehir (1997), ikinci kitabınız Bir Dolu Bakır Yaz (1999) ve üçüncü kitabınız Bahar Köpüğü'nü (2004), Az Önce (mart 2012) başlığıyla bir kitapta topladınız. Dördüncü şiir kitabınız Bugün Konuştuklarımız, Mart 2012 ve beşinci kitabınız Güneşin Ayak İzini Takip Et, aralık 2014'te çıktı. Yazma Sevinci (ocak 2014) ve Yüzdeki Leke'yle (kasım 2014) birlikte azımsanmayacak bir yekûna ulaştınız. Bu çalışkanlık takdire şayan, sizi tebrik ederim. Bu yekûna bakarak yazarlık hayatınızı, tecrübenizi eleştiriye tabi tuttunuz mu? Kendinizi, yazarlığınızı gözden geçirdiğinizde nerde görüyorsunuz?*

Dokuz kitap... Çok sayılmaz. Kitapların sayısı açısından durum böyle ama diğer taraftan dünyada bulduğum yılların sayısı da hiç az değil. Bugüne değin hiçbir şeyin yüzünü erkenden gördüğümü hatırlamıyorum. Ortaya koyduğum her eserin bedelini fazlasıyla ödediğimi düşünüyorum. Hem zaman hem de emek açısından.

Yazma gerekçemin üzerinde de yazarlık maceram üzerinde de her an düşünmekte olduğumu söylesem abartmış olmam. Niçin yazıyorum? Sonuçta ne yapmış oluyorum? Bu sorular fazlasıyla

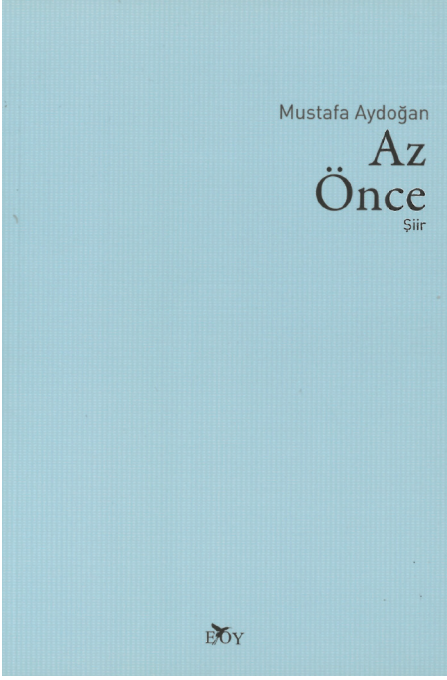
gerçekçi ve yaralayıcı sorular. Boşluk her an önümde ve beni içine almak için son derece arzulu görünüyor. Bir hayatım yok. Yazı dışında bir hayatım olmadı benim.

Yazarlığımı gözden geçirmek mi?.. Yaptığı hiçbir işi beğenmeyen bir adam düşünün ve onun ruh hâlini hayal edin. İşte o adamlardan biri de benim. Yaza çağım şeyleri hâlâ yazamamış olmanın telaşı içindeyim ve onu aramakla geçiyor günlerim. Hep bir eksiklik duygusu yani.

• *Yayıcılıkla ilgili bir soruyla ilk soruyu tamamlamak istiyorum: İlk üç kitabınız İz, Kaknüs ve Hece Yayınlarından çıktı. Ama son kitaplarınızın hepsi Edebiyat Ortamı Yayınlarından. Bu durum şiir ve yazılarınızı bir arada ve bütün hâlinde ele almayı kolaylaştırıyor. Öyle sanıyorum ki Edebiyat Ortamı dergisi ve yayınları size bir kitabı zamanında çıkarma imkânı da sundu.*

Küçük bir düzeltme yapalım. *Aşk Yolcuları*, H Yayınlarından çıktı. Geçen ay.

Dünyanın en keyifli işlerinden biri, yazarın kendi kitabının yayıncısı olmasıdır. Kitabı, istediğiniz zamanda çıkarıyor ve istediğiniz tasarımı uygulayabiliyorsunuz. Bu tarafıyla gerçekten çok güzel. Bir de arka arkaya kitap yayımlamış oldum. Son dört kitap, geçen üç ay içerisinde okurla buluştu. Bekleyen dosyalar vardı ve daha fazla bekleme-
mesi gerekiyordu.

• *Sayın Aydoğan, biyografinizde 1981’de üç arkadaş, Esra Yazıları başlıklı bir dergi (4 sayı) çıkardığınızı söylüyorsunuz. Yine bu tarihten önce Maraş yerel gazete ve dergilerinde şiirlerinizin çıktığını belirtiyorsunuz. Ben bunları görmedim. Bendeki kayıtlara göre ilk şiiriniz: “Kalsın Bu Şiir”, Maveria, sayı 125, Mayıs 1987. Yine 1987’de Maveria’da iki şiiriniz daha çıkmış: “Nil” (Maveria, sayı 126, Haziran 1987), “Beyaz Bir Ölüm” (Maveria, sayı 128, Ağustos 1987). 1988’de de bir şiiriniz çıkmış: “At”, Maveria, sayı 133, Ocak 1988. Bu şiirlerden “Kalsın Bu Şiir” ve “Nil” ilk kitabınıza girmiş. İlk iki kitabınızdaki biyografinizde 1978 yılından itibaren şiir yayımladığınız bilgisi de var. Fakat Maveria’yı esas alarak 1987 yılını şiiriniz için başlangıç kabul edebilir miyiz?*

Kitaba aldığım şiirler açısından baktığımızda *Maveria* dergisini, yani 1987’yi başlangıç kabul edebiliriz. Ama ilk şiir ve ilk yazı açısından konuşacak olursak 1980 yılını esas almamız gerekebilir. Ki bu yıl lise 2’ye geçtiğimiz yıldır. 1978’i bu söyleşi vesilesi ile tashih etmemiz gerekiyor. 1980 demek daha doğru olur.

Maraş’ta yerel gazetelerde sanat sayfası düzenlemek bir gelenektir. Cahit Zarifoğlu, Alâeddin Özdenören, Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt gibi bugün Türk edebiyatına damga vurmuş isimler bizden önce aynı şekilde, lise yıllarında Maraş’ta çıkan mahallî gazetelerde sanat sayfası düzenlemişlerdi. Biz de bu geleneğe uymuş olduk.

O tarihlerde başarılı hikâyeler yazmış ama sonradan yazmayı bırakmış olan Mustafa Yılmaz ve Feramuz Aydoğan ile birlikte *Işık* gazetesinin sanat sayfasını düzenliyorduk. Daha doğrusu, bahsettiğim bu iki ismin sorumluluğunda düzenleniyordu bu sayfa, benden de yazı istiyorlardı, ben de yazı veriyordum. Bir iki yazım bu gazetenin sanat sayfasında yayımlandı. Tabii bu yazıların ve şiirlerin hiçbirini kitaplara almadım; çünkü biraz da gençlik hevesiyle yazılmış metinler olarak gördüm onları. Zaten hiçbirisi de bende mevcut değil o yazıların.

• *Sizinle yapılmış söyleşilerden birinde şöyle bir bilgiye rastladım: Lise yıllarınızda ilk şiirinizi Cahit Zarifoğlu’na gönderdiğinizi ve Zarifoğlu’nun bu şiiri Maveria’da yayımladığını söylüyorsunuz. Bunun üzerine “Okuyucularla”da bir araştır-*

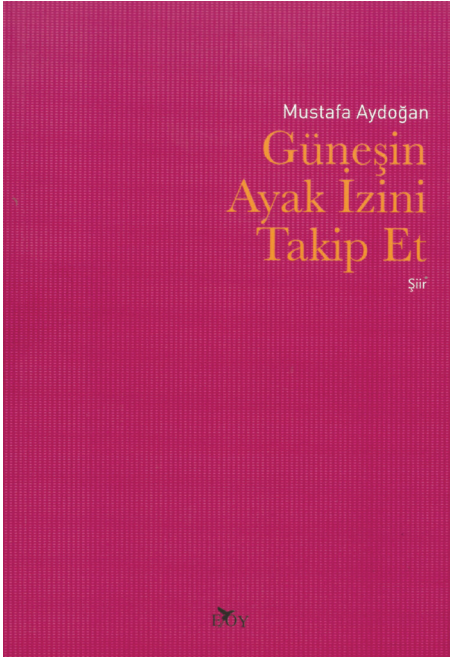
ma yaptım. M. Arif Bulut isimli bir okuyucu mektubunun size ait olabileceğini düşündüm hem Maraş vurgusu dolayısıyla, hem Arif Umut ismine benzerliği dolayısıyla. Zarifoğlu'nun, "Bu Arif Bulut şiir yazacak. İşte bir davetiye. 'Taha' isimli şiiri şöyle" diyerek yayımladığı şiir size mi ait? Maveria, sayı 57, Ağustos 1981.

Cahit Zarifoğlu'nun *Maveria* dergisinin "Okuyucularla" bölümünde bahsettiği "M. Arif Bulut" benim o tarihlerde kullandığım bir mahlastı. Aslı "M. Arif Umut"tur o mahlasın. Zarifoğlu, sanırım, şiirlerin üstündeki isme bakarak değil de aklında kaldığı kadarıyla yazmış ve "Umut"u "Bulut" yapmış. Bahsettiğiniz şiir de benim gönderdiğim şiirlerden biriydi, demek ki Zarifoğlu o şiiri beğenmiş ve yazısına da alıntılanmış. Gerçek adımlı değil de bir mahlas kullanmış olmam, bir tür oyundu. Ya da bir önlemdi.

• *Açıkladınız gerçi ama Arif Umut ismine ilişkin bir soru sormak istiyorum. Ben Arif Umut'un sizin müstearınız olduğunu biliyorum. Ayrıca bu ismi sormamın sebebi hem böyle meselelerin kaybolup gitmesini istemediğim için hem de sizin kronolojini doğru tespit etmek için. Maveria'nın 64. sayısında (Mart 1982) Arif Umut imzasıyla yayımlanan "Selâmlık" başlıklı bir şiir var. Bu şiir size mi ait?*

Bazen "M. Arif Umut", bazen de "Arif Umut" olarak kullandım. Sonraları, "Arif Umut"u tercih ettim. "Selâmlık" başlıklı şiir, gönderdiğim şiirler içinden bir tanesiydi ve onu yayımladı Zarifoğlu. Bu şiiri kitaplarıma almadım tabii. Ama benim şiir hayatımın ilk adımı bu şiirdir. Bu nedenle özel bir yeri vardır bende. O şiir, hep kitaplarımın dışında kalacak ve sadece bana ait olacak. Benim ilk tebessümümdür o.

- *Mustafa Aydoğan imzasıyla şair kimliği kazandıktan sonra yine Arif Umut imzasıyla Kayıtlar ve Yalnız Ardıç'ta üç şiir daha yayımlamışsınız. Buna niçin gerek duydunuz?*

O tarihlerde yayımladığım şiirlere imza olarak mahlasımı koymam bazı gerekçelere dayanıyordu. Bu gerekçelerin bir kısmı resmî görevimle ilgiliydi. Bir kısmı da bende saklı kalmasını istediğim başka gerekçelere dayanıyordu. Zaten çok az sayıda şiirime imza olarak mahlasımı koydum. Sonra kendi isimimle yayımladım.

- *1991 ve 92 yıllarında ağırlıklı olarak Kayıtlar'da şiir yayımlamışsınız. Bu durumda Maver'a'yla başladığınızı, Kayıtlar'la devam ettiğinizi kabul edebilir miyiz? Bu söyleşi için çalışırken dikkatimi çekti: Kayıtlar iyi bir dergi olmasına karşın unutulup gitmiş.*

Kayıtlar'la ilgili hiçbir yazı hatırlamadım. Siz hatırlıyor musunuz?

Asıl Maver'a'dır benim mekânım. Üniversite okumak için ısrarla Ankara'yı tercih etmemin tek nedeni Maver'a dergisinin Ankara'da olmasıydı. Ne var ki ben üniversiteye kayıt yaptıramadan Maver'a İstanbul'a taşındı. Kayıtlar'la ilgili bir yazı ben de hatırlamıyorum.

- *Şiir anlayışınızda üç kavram özel bir öneme sahip: İlham, lirizm ve metafizik. İlhamla başlayalım. Siz ilhamla akan bir şiirden yanasınız. Böyle mi ve bu sorunun doğuracağı yeni soru: Şiirde işçilik meselesine nasıl yaklaşıyorsunuz? Örneğin şiiri yazıp bitirdikten sonra üzerinde çalışıyor musunuz?*

Büyük ilim adamı ve irfan ehli İbni Sina'nın bir sözü var: "Cismi bulunan bütün şekiller, akıllardaki kavramlardan doğarlar." Alman filozof Martin Heidegger de "Oturmak ve İnşa Etmek" başlıklı ünlü makalesinde, "Konferans salonunun çıkışına doğru yürüdüğümde, daha şimdiden oradayımdır; eğer orada olmuş olmasaydım, oraya gidemezdim bile. Ben hiçbir zaman sadece kendi başına kalmış bir beden olarak burada değilim, aksine ben şimdiden mekânda durmayı sürdüren olarak oradayım ve böylece mekânı baştan sona geçerim," der. Cahit Zarifoğlu'nun da şöyle bir ifadesi var: "Eğer bir gün kompüterler de şiir yazacak olsalar onlar da ilhamla yazarlar." Yani esas olan hayal etmektir. İlham, hayalden doğar. Her akliselim insan aynı şeyi söyler. İlham olmasaydı, bırakın şiir yazmayı, bir adım dahi atamazdık. İbni Sina'nın

sözünü de, Heidegger'in sözünü de iyi anlamak lazım. İnsanın bizatihi kendisi bile ilhamdan müteşekkildir.

İlham doğuştur, yaratılıştır. Şiir de yaratılan bir şeydir; onu şair olarak biz yaratmayız, bizi yaratan yaratır. Ama şair şiiri görür ve onu hisseder. Yani Rodin'in taşın içindeki heykeli görmesi gibi. Rodin, "Ben bir şey yapmıyorum," demiş, "sadece taşın içindeki heykeli çıkarıyorum." Ne ki o heykeli herkes için görünür hâle getirmek taşa şekil vermeyi gerektirir. Yani sanatçı, içine doğan şeyi/gördüğü hakikati başkaları için anlaşılır ve görünür kılmak için emeğe mecburdur. İlham ile emek arasındaki ilişki sanırım böyle bir şey.

• **Şiirinizde açık bir şekilde tespit edilen ve düzyazılarınızda da vurgu yaptığınız lirizm kavramının içini neyle dolduruyorsunuz? Tanım çabası sizi hangi alanlara yönlendiriyor?**

Lirizmden kastımız, Niyâzi Mısırî'nin şu beytinde ifade ettiği husustur: "Cümle mevcûdât u ma'lûmâta aşk akdem durur / Zîra aşkın evveline bulmadılar iktidâ." Özet olarak diyor ki "Bütün varlığın başlangıcı aşktır ama aşkın bir başlangıcı yoktur; aşk ezeli ve ebedidir." Bizim medeniyetimizin, genel olarak İslam medeniyetinin, hangi esas üzerine inşa edildiğinden bahsediyor Mısırî. Fuzûlî, lirik bir şairdi mesela. Yani âşık bir şairdi. Ama bugün anladığımız anlamda bir aşk değildi bu. Fuzûlî'ye göre Leylâ, Allah'ın sıfatlarının bir şahsiyet olarak inşa edilmiş hâliydi. Leylâ bir hakikat sembolüydü. Mecnun ise bu sıfatları kavramak ve onda kaybolmak isteyen İnsan-ı

Şiir içimizde. Dışarıda bir şey yok. Dışarı veya dış dünya dediğimiz her ne ise, o, bizim icat ettiğimiz bir şey. Kendimize kurduğumuz bir tür tuzak.

Kâmil'in sembolüydü. Lirizmi bunun için önemsiyorum. Neyi kaybettiğimizi hatırlayalım diye.

Modern insan lirizmi küçümse-di. Çünkü hakikati küçümse-di. Gitgide lirizm ile sululuk birbirine karıştırıldı. Böylece büyük şairler çağı kapanmış oldu. Birinci Dünya Savaşı, lirizm ile gerçekçilik arasındaki savaştı. Yazık ki lirizm kaybetti. Müslüman milletler yenildi. Katı gerçekçilik kazandı. Görmeden, dokunmadan iman etme devri bitti yani. İkinci Dünya Savaşı ise gerçekçilikten pay kapma savaşıydı. Oysa insanlık, asıl meselesini kaybetmişti.

• **"Metafizik Şiir" başlıklı bir yazınız da var: Dergâh, sayı 207, Mayıs 2007. Bu kavramı lirizmle sebep sonuç bağıntısı içinde ele alıyorsunuz. Kısaca metafizik şiirden kastınızı açıklar mısınız?**

Metafizik hakikatin bize elini uzattığı yerdir. Bizim yüzyıllık (hatta 1839'dan itibaren) şiir tarihimiz bu eli görmemek üzerine kuruludur. İroni peşinde koşanların, şiire yaşamın kuru kabuğunu zemin yapma hevesine kapılanların iyi düşünmesi gerekir. Sanma-sınlar ki kendileri böyle bir tercihte bu-

Şiir ne acıdan doğar ne de yalnızlıktan. Bu kavramlara veya imgelere yüklediğimiz anlamlardır esas olan. Acı, bizatihi sanatın doğuş nesnesi olamaz. Eğer böyle olsaydı, en büyük acıyı çekenlerin en büyük sanatçılar olması gerekirdi.

lunuyorlar, hayır, onlara başka bir tercih bırakılmadığı/öyle yapmaları istendiği için öyle yapıyorlar. Amacımız, ironik olanı ve yaşamsal olanı dışlamak değil. İnkâr edileni, görülmeyeni işaret etmek için böyle söylüyoruz.

Modern insan, tıpkı lirik olanı küçümsemediği gibi metafizik olanı da küçümsemedi. Sezai Karakoç, bu küçümsemeye yer yer değinir.

Büyük şairler çağı yeniden gelir mi bilemem ama gelirse şu iki yoldan gelecektir diye düşünüyorum: Lirizm ve mübalağa (abartı). Doğu, mübalağadır. Müslüman Doğu'nun mübalağadan öğreneceği çok şey vardır. Hakikatin peşine düşen insanda kasıntı olmaz. Metafizikle lirizm iç içedir. Metafizikğin şiir cephesinden görünüşüne lirizm diyoruz belki de. Ya da ben böyle anlıyorum.

• **Bu üç kavramın üstüne şu cümleyi sormak istiyorum: “Şiir, şairin iç gerçekliğinin sonucudur. Dış gerçekliğin değil” (Hece, sayı 110, Şubat 2006). İlham, lirizm ve metafizik kavramları ışığında bu cümleyi biraz açabilir misiniz?**

İç gerçeklik, iç yolculuktur. İnsanın iç yolculuğu, yani manevi yolculuğu asıl yolculuktur. Bu yolculuğun zamanı ve mekânı aşan bir tarafı vardır. Şiir, sonsuzdan üflenmiş bir surdur. Bütün görünenin arkasında görünmeyen hakikat vardır. Her şey o hakikatin emrindedir. Mesele o hakikati kavrayabilmektir. Büyük şairliğin doğasında bunu görüyorum ben. Batılısı da öyle, Doğulusu da. Görüntüye aldanırsak hâlimiz harap. Bize, “Dünya nasıldı?” diye sormayacaklar; “Kendini tanıdın mı?” diye soracaklar. Kendini tanıyan rabbini tanıır çünkü. Şiir, şairin içindedir; dışarıda bir şey arayan çer çöple uğraşır.

• **Şiirlerinizde yalnızlıktan ziyade “acı duymak” durumu var. Varoluşsal sıkıntı diyebileceğimiz yalnızlık yerine acı duymak ve ağır(mak) daha ön planda. Sizce böyle mi?**

Tam böyle mi bilemiyorum. Ama hepsi aynı yere çıkar. Mesele ne acıdır ne de yalnızlık. Şiir ne acıdan doğar ne de yalnızlıktan. Bu kavramlara veya imgelere yüklediğimiz anlamlardır esas olan. Acı, bizatihi sanatın doğuş nesnesi olamaz. Eğer böyle olsaydı, en büyük acıyı çekenlerin en büyük sanatçılar olması gerekirdi. Yalnızlık da böyle. Bilâli Habeşî'nin acısını her Müslüman bilir. Çölün sıcak güneşinde kumlar üstüne yatırıldı ve göğsüne ağır bir taş konarak işkence edildi. Ama biz Bilâli Habeşî'nin acısını, göğsüne taş konarak işkence edilmiş olması hasebiyle değil, o acının gerisindeki asıl gerekçeyi bildiğimiz için önemseriz. İşte acıyı şiire dâhil eden nokta burasıdır. Acıdan, o acıya anlam katan nedeni kopardığı-

mızda, şiir uzaklaşır. Yalnızlık da böyle, öfke de böyle, aşk da böyle. Bir durumu ya da duyguyu sanat katına yükselten bir ıra vardır. Şair, bu ırayı sezer, görür ve duyar.

• **İlk kitabınızda, “çoğaltıyor kendini yalnız olmak” derken, son kitaplarınızda “Gelirken bir yalnızlıkla çarpıştım” diyorsunuz. Yalnızlık aşıp geçilmiş bir aşama gibi.**

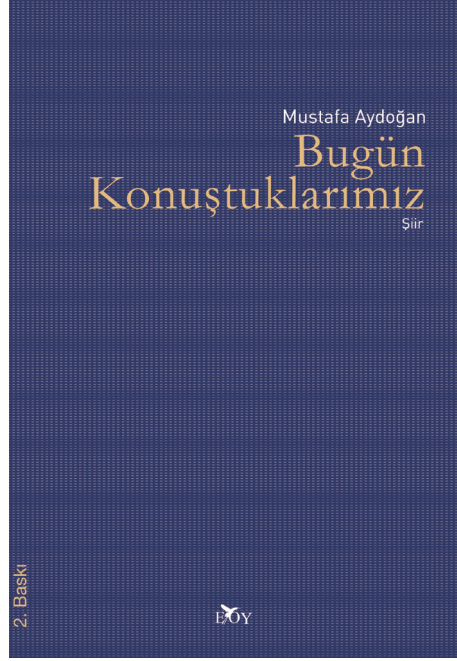
İnsan zamanla dünyaya alışıyor. Keşke hiç alışamasak, hep acemi kalsak ve hep şaşırırsak. Tecrübesiz kalmayı becerebilmek güzel şey, asıl şey. Tecrübe, insanın kendine ihanetidir. Zorunlu bir ihanet. Ateş, insanı tecrübe sahibi olduğu noktalardan yakalayacak gibi geliyor bana. Tecrübe, hepimizi bir seri katile dönüştürüyor ne yazık ki! Alışıyoruz, kurtlaşıyoruz ve dünyaya bağlanıyoruz. O mısıralardaki farklılığa böyle bakmak gerekir diye düşünüyorum.

• **Şehir hayatı, dış dünya, dış dünya daha doğru, şiirinizde az, hatta çok az. Bunun sebebi bu dünyaya bir tepki ve karşılığında içe çekilme mi? Yahut, şiir iç dünya işidir, şeklinde entelektüel bir tercih mi?**

Şimdi sen söyleyince fark ediyorum bunları. Gerçekten durum böyle mi bilemiyorum. Senin dikkatini çektiğine göre, böyle bir taraf var demek ki! Dış dünya... Şehir hayatı...

Şiiri bir iç mesele olarak görüyorum ama bunun bir entelektüel tercih olduğunu sanmıyorum. Bakış açım bu demek ki.

Hiçbirimiz, sen de ben de poetikadan şiire gitmiyoruz değil mi? Şiiri

yazıyoruz ve sonra düşünüyoruz. Bir tür keşif süreci. Durmadan soruyoruz. Bu dünyada bizi karşılayan şey nedir? Muhatap olduğumuz, temas hâlinde olduğumuz şey aslında nedir? Şiirin naif bir tarafı var. Aramakla geçiyor ömrümüz ve somut olan her şeyin bir yalan olduğu gerçeği ile karşılaşıyoruz. İşin aslı nedir diye soruyoruz sonra. Şiir, bu ara noktada imdadımıza yetişiyor ya da biz şiirle bu ara noktada temas kuruyoruz. Gördüğümüz bütün görüntüler, bir soru ve bir cevap hâlinde mevcut. İster sorudan başla, istersen doğrudan cevabı bul. Her iki hâlde de, yani soruya başladığımız noktada da, cevabı bulduğumuz noktada da karşılaşacağımız tek hakikat var: Gördüğümüz her şeyin kaybolduğunu fark edeceğiz. Yani mesele, soru ya da cevapta. Gerisi aldatıcı bir yığın. Bence şiir, bahsettiğimiz soru ya da cevabın hemen bitişiğindedir. Veya şiir,

bu sorunun ya da cevabın ateşinden sıçramış bir çingirdir.

- *Şu mısralar örneğin: “kapat kapıları beyaz tut beni”, “hayatın kırmızı ve sıcak tüyü/kırdı kalbimin camını”, “çocuklar tutuyorlar göğü olduğu yerde/çocuklar ki o sonsuz direkler”. Siz şiirinizde dış dünyayı soyutlaştırıyorsunuz. Bu sizin dış dünyadan bağımsızlaşmanıza yol açıyor. Örneğin, “kavanozda bir balık/üşümüş gözlerle canlı biraz/yanağı camdan bir çocuk/bir çocuk sevinçten/atların cıdağısında batan güneş/sararan ay biraz” mısraları. Dış dünya dönüştürülerek, yok edilerek var kabul ediliyor. Niçin böyle yapıyorsunuz?*

Hayal, gerçek olandan/görünenden üstün ve önceliklidir ve hakikatli olana daha yakındır. Şiir içimizde. Dışarıda bir şey yok. Dışarı veya dış dünya dediğimiz her ne ise, o, bizim icat ettiğimiz bir şey. Kendimize kurduğumuz bir tür tuzak. Yukarıda bahsettiğimiz İbni Sina’ya ve Heidegger’e ait sözlerden dış dünyayı bizim icat ettiğimiz sonucu çıkar. Esas olan, bizim hangi hâl içinde bulunuyor olduğumuzdur. Nasıl algıladığımızdır. Veya eşyanın hakikatinin ne olduğudur. Peygamberimiz, “Eşyanın hakikatini öğret bana” diye dua ediyor. Demek ki bir eşya var veya “dış dünya” diyelim, “biçimler âlemi” diyelim, bir de onun hakikati var. Şiir, bu hakikat noktasından hız alan bir şeydir. İnsana ait bir şeydir, eşyaya veya dış dünya ait bir şey değil. Böyle düşünüyorum.

- *Şiir dünyanız iki kişiyle dolu: Ben ve sen. Bu durumda anlam dünyanın aşk olması kaçınılmaz.*

Metafizik hakikatin bize elini uzattığı yerdir. Bizim yüzyıllık (hatta 1839’dan itibaren) şiir tarihimiz bu eli görmemek üzerine kuruludur. İroni peşinde koşanların, şiire yaşamın kuru kabuğunu zemin yapma hevesine kapılanların iyi düşünmesi gerekir.

Ne mutlu bana! Umarım öyledir. Geleneksel olanla bağ kurmuşum demektir. Gelenek, eski olan değil dipdiri kalandır. Aşk gibi, hakikat gibi.

- *Teknik olarak kısa şiirden yana-sınız. Bu örneğin lirizm dolayısıyla teknik bir zorunluluk mu? Kısa şiir bağlamında Bugün Konuştuklarımız kitabı bu tercihi iyice ilerletiyor: Bazı şiirler kendi içinde iki mısralık şiirler şeklinde bağımsız yapılar üretiyor. Şiir serüveninizi gözettiğimizde sondan bir önceki bu kitapla kısa şiir iyice kristalleşmiş gibi.*

Ben uzun şiir yazamam. Bunun pek az örneği vardır. Aynı şekilde uzun yazı da yazamam. Yazılarım da, dikkat ederseniz, üç beş sayfayı hiç geçmez. Sözü uzatmayı sevmiyorum galiba. Kısa şiirler yazmış olmam bir teknik gerekçeye dayanmıyor. Kısa yazayım, uzun yazayım diye bir düşünceyle başlıyor değilim şiire. Başlıyorum ve bitmesi gereken yerde şiir bitiyor. Demek ki o kadarı yetiyor. Bilemiyorum...

- ***Son kitabınız Güneşin Ayak İzini Takip Et'te hem uzun şiire hem dış dünyaya açılıyorsunuz. Mavi Marmara gemisi bile var bu kitapta. Uzun şiirle dış dünya koşutluğu kurabilir miyiz sizce? Şiiriniz bağlamında bu ayrımın veya aşamanın anlamı nedir?***

Bu kitapta yer alan şiirler yeni şiirler değil. Ya da şöyle söyleyeyim: Bu şiirler yeni yazılmış değil. Mesela bir önceki kitabım *Bugün Konuştuklarımız*'daki şiirlerin çoğu bu son kitaptaki şiirlerden sonra yazılmış şiirlerdir. Dolayısıyla bu son kitabı bir aşama olarak görmüyorum ben. Belki, bir iç zorunluluk olarak farklı deneyişlerin ürünleridir diyebilirim. Ben bir şairin yeni deneyişlere girmesini, kendi şiirini ve şairlik tutumunu sınama girişimi olarak görürüm ve önemserim. Kendimizle de karşılaşmanın yollarını aramamız gerekir.

- ***İlk söyleşilerinizde az yazdığınızdan bahsediyorsunuz. Beşinci kitabına ulaşmış bir şair olarak hâlâ az yazdığınız kanısında mısınız?***

Çok yazdığımı söyleyemem gene de. Kitap sayısı olarak çok gibi görünebilir ama hepsi ince ince kitaplar ve şiirlerim de sayı olarak çok değil. Düşünsene, ilk üç kitabımın toplu basımı olan *Az Önce* topu topu 112 sayfa. Az yazıyorum, evet. Ve bu azlık bundan sonra da pek değişmeyecek. Elimde bir aşk şiirleri dosyası var. Birkaç şiir daha yazabilirsem kitaplaştıracam ve bu ki-

tap muhtemelen benim son şiir kitabım olacak.

- ***Yıllık çalışmalarınızdan hareketle sormak istiyorum: Bence Türk şiiri çok zengin bir şiir. Okumakla, yazmakla, tartışmakla bitmeyecek bir şiir. Dünyanın en kuvvetli şiirlerinden birisi. Büyük fotoğraf buyken günümüz şiirini yakından takip eden birisi olarak bugünkü durumu nasıl görüyorsunuz? Sizce günümüz edebiyat ortamı Türk şiirinin farkında mı?***

Güçlü bir şiir mirasına sahip olduğumuz doğru. Yazılmakta olan şiirler içinde de diri bir damar olduğunu kabul etmek gerekiyor. Yolumuzu çizerek olan/çizmesi gereken damar olarak görüyorum onu. Ne ki kahir ekseriyetle lirik damarı, aşk coşkusu, metafizik çağıltıyı bulmakta zorlanan bir şiirin yazılmakta olduğunu da ifade etmeliyim. Şiirimiz, kendi mirasına sahip çıkmaya fazla istekli görünmüyor. Bu da onu şairler arasındaki bir tür mektuplaşmaya dönüştürüyor. Genç kuşak hâlâ İkinci Yeni akımını kendine en büyük miras olarak görüyor ve maalesef Sezai Karakoç'u da atlayarak yapıyor bunu. Sorun, İkinci Yeni'nin, şiirimizde bir aşama olarak görülmek yerine, şiirin tek kaynağı olarak görülmesinde. Bu, büyük bir sıkıntının işaretidir. Ben Sezai Karakoç'un ve Cahit Zarifoğlu'nun anlaşılmaktan çok, yağmalandığını düşünüyorum. Bu durum, her yönüyle, çok acımasızca bir şey.